

Indexatie voor 2024 onder de loep

Deze maand buigen de pensioenfondsen zich over de mate van indexeren van de pensioenen voor volgend jaar. PGB heeft de afgelopen twee jaar de pensioenen met 3 en 7 procent verhoogd. Nu wordt gekeken wat het beste percentage is voor volgend jaar. Dat is minder eenvoudig dan het lijkt, want er spelen verschillende factoren. Dat zijn in het bijzonder de feitelijke inflatie, de dekkingsgraad en de gewenste hoogte van een buffer bovenop het vermogen.

Inflatie

De inflatie volgens de berekeningen van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) was vorig jaar bijzonder hoog, rond 10 procent, en is nu gedaald naar rond nul. Dat laatste percentage is sterk beïnvloed door de energieprijzen, die vergeleken met vorig jaar fors zijn gedaald (hoewel nog steeds hoger dan voor het begin van de oorlog in Oekraïne). De prijzen van levensmiddelen zijn bijvoorbeeld rond 7 procent hoger dan vorig jaar. In de tussentijd heeft het CBS de meetmethode voor energie aangepast: waar voorheen de prijzen van gas en stroom werden aangepast alsof alle contracten met energieleveranciers meteen voor iedereen werden bijgesteld, worden die nu gedempt aangepast omdat de energiecontracten in de loop van het jaar wijzigen, afhankelijk van de contractdatum. Deze nieuwe meetmethode wordt bovendien niet met terugwerkende kracht gehanteerd, waardoor de inflatie op dit moment nog lager uitvalt dan feitelijk het geval is.

Dekkingsgraad

Een ander gegeven waar pensioenfondsen rekening mee moeten houden, is de dekkingsgraad, die nu

nog de bepalende factor is bij het vaststellen van de indexatie. Daarbij mogen de fondsen net als vorig jaar uitgaan van een minimum dekking van 105%, waar dat voorheen 110% was, zodat indexatie sneller van toepassing is en ook hoger uitpakt. De dekkingsgraden zijn door de gestegen rente flink toegenomen: in oktober steeg bijvoorbeeld de tienjaars staatsrente tot ruim boven de 3 procent ook al daalde die daarna weer iets. Maar nog steeds is dat ongeveer 2 procentpunt hoger dan een jaar eerder. Hoewel door dalende koersen van aandelen en obligaties het pensioenvermogen is gedaald, steeg het vermogen dat vereist is om in de toekomst de pensioenen te kunnen betalen, omdat dit berekend wordt met die hogere rente. De beleidsdekkingsgraad van PGB bedroeg 117,3% aan het eind van het derde kwartaal, wat betekent dat er ruimte is om te indexeren.

Pensioenbuffer

Daar staat tegenover dat pensioenfondsen graag een buffer willen aanhouden voor de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Die buffer kan beschouwd worden als smeermolie om bij de overgang rekening te



Jochem Dijkmeester (op de ALV in 2017)

kunnen houden met bepaalde deelnemers voor wie het nieuwe stelsel negatieve gevolgen kan hebben. Een typisch voorbeeld zijn mensen van middelbare leeftijd die in het oude stelsel op jongere leeftijd minder premie hebben afgedragen dan volgens de regels van het nieuwe stelsel nodig zou zijn. Dat is het gevolg van de afschaffing van de doorsneepremie, waarbij iedereen gedurende de werkzame jaren eenzelfde premiepercentage afdraagt over het loon. In het nieuwe stelsel betalen jongere deelnemers een lager premiepercentage dan oudere omdat hun inleg langer kan renderen.

Wat ook meespeelt in aanloop naar het nieuwe pensioenstelsel, is dat dan de dekkingsgraad niet meer de graadmeter zal zijn bij het bepalen van de mate van indexatie. Dat wordt namelijk het behaalde rendement op beleggingen. Voor het geval dat negatief uitvalt, zoals bijvoorbeeld dit jaar tot nu toe, willen pensioenfond-

sen eveneens een buffer aanhouden, om niet meteen te hoeven korten op de pensioenrechten en -uitkeringen.

Pensioenpuzzel

De voorzitter van het bestuur van PGB, Jochem Dijkmeester, noemt in een column op de website het afwegen van de bovenstaande factoren "de pensioenpuzzel voor 2024". Hij zegt dat ze deze puzzel in november willen oplossen, mede in overleg met onder andere het verantwoordingsorgaan. Daarbij wordt ook gekeken naar de hoogte van de inflatie. Normaal gesproken kijkt PGB naar de inflatie in september, maar die was toen officieel zelfs negatief. Mogelijk is het beter om in plaats van een dergelijke momentopname te kijken naar de gemiddelde inflatie over de afgelopen 12 maanden, vooral met het oog op de eerder genoemde gewijzigde meetmethode van het CBS, die nu een nogal vertekend beeld geeft.

IN DIT NUMMER

Nostalgische interne publicaties	2	Toon Tap (1918-2013)	6
Op bezoek bij Leni Roels	3	De Blikken brug	7
Uitstapje	4	CBS: meer valongelukken	8
van Hoorn naar Medenblik en Enkhuizen	5	Een dorp toen en nu	8



Nostalgische interne publicaties

We kennen natuurlijk allemaal de nostalgische foto's op de website van de VGEO, maar wist u dat er ook veel over en door onze vroegere collega's te lezen is in de gepubliceerde personeelsbladen? Helemaal terug tot eind jaren zestig is het merendeel van de vroegere uitgaven voor de Elsevier-medewerkers te vinden op de website. U vindt ze in de rubriek Elsevieriana. De VGEO-website bestrijkt een periode van 40 jaar personeelsbladen: Elsevier Bulletin, Accolade, Espresso, Aspects, ESP World, BonaMare en Elsevier Science Today, om maar enkele titels te noemen. En het mooie is dat iedere naam (eigenlijk ieder woord) in die bladen kan worden teruggevonden dankzij de zoekbalk, die nu bovenaan op de pagina's van de website te vinden is.

De afbeelding hier laat zien hoe dit eruit ziet op een klein scherm van uw telefoon. Beter leesbaar is dit op een groter scherm, zoals van een laptop. Klik op de afbeelding van het omslag en de pdf van dat hele nummer komt in beeld, met alle pagina's doorzoekbaar op een trefwoord of eigenaam.

Het zijn met name Jan de Waal, Frans Koning, Leni Roels en Ed Vermij die hun personeelsbladenarchief aan ons hebben uitgeleend en daar zijn we heel blij mee; zo kan alles gescand worden en ge-upload naar de site. Wij houden ons aanbevolen voor de leden die enkele nog ontbrekende afleveringen in hun bezit hebben.

Ook achter de schermen (maar dan in figuurlijke betekenis) zijn er technische verbeteringen aangebracht aan de VGEO-website. Dat was het initiatief van Paul Mostert, onze mede-webmaster. Het voornemen is dat in de eerstvolgende ledenvergadering Paul een presentatie geeft over de inrichting van de website en de zoekmogelijkheden. Dat is geen overbodige luxe, want de site is flink doorgegroei'd in twintig jaar tijd en omvat nu enkele duizenden pagina's.



Soms is het recht toe recht aan, want er zijn gelukkig ook pagina's op de VGEO-website waar u niet voor hoeft te hebben doorgeleerd, bijvoorbeeld de rubriek "Wie zijn er lid?". De VGEO heeft een redelijk constant ledenaantal. Wij zijn blij met nieuwe leden, die soms al eerder in hun carrière een functie elders hebben aangenomen, en zich nu, als 67-plusser, toch weer bij ons hebben aangemeld. Ook zijn er nog actieven die middels hun donateurschap hebben aangegeven dat zij t.z.t. lid willen worden. Maar vooral staan nieuwe leden, noch amper bijgekomen van hun afscheidsreceptie, bij ons op de stoep.

Tot slot breng ik graag nog een keer in herinnering dat het Gerard Roza was, die in 2002 deze website heeft opgericht en 15 jaar lang heeft bijgehouden. De rubriek met nostalgische foto's was al meteen een succes, met dank aan Jan de Waal en Rina Terstall. De grote toewijding waarmee zij de website hebben onderhouden



COMMENTAAR

Als u dit leest zijn de verkiezingen alweer achter de rug. Op moment van schrijven heeft meer dan de helft van stemgerechtigden nog geen keus kunnen maken, zij zweven nog. Dat is nogal wat, en ik ben benieuwd hoeveel van hen uiteindelijk op het NSC van Pieter Omtzigt zullen stemmen. Na het succes van BBB bij de Provinciale Statenverkiezingen van vorig jaar lijkt deze keer NSC grote aantrekkingskracht uit te oefenen, terwijl BBB sterk terugzakt in de peilingen. Wat mij daarbij enigszins zorgen baart is dat Omtzigt tegen de WTP, de wet voor het nieuwe pensioenstelsel, heeft gestemd. Hij is zelfs van plan om de wet aan te passen, met name om het mogelijk te maken dat deelnemers 'instemmingsrecht' moeten krijgen bij de overgang van het oude naar het nieuwe pensioenstelsel, het zogeheten invaren. Die zorgen hebben ook pensioenfondsen, vakbonden en werkgevers, omdat zij al volop bezig zijn met de overgang naar het nieuwe stelsel. Tussentijdse wetswijzigingen maken die klus moeilijker, vrezen zij, en vergroten de onzekerheid voor deelnemers. Een andere partij die ontevreden is met de WTP is BBB. Het liefst zou die de hele wet terugdraaien.

Intussen werd ik een tijdje geleden aan het denken gezet door een artikel in het blad Pensioen Pro over het gebruik van allerlei termen uit de pensioenwereld. De Pensioenfederatie (koepel van pensioenfondsen) heeft een richtlijn opgesteld voor het gebruik van eenvoudige taal. Het blijkt dat drie woorden die ik regelmatig gebruik, op de rode lijst staan van die richtlijn: invaren, pensioenstelsel en deelnemer. In plaats daarvan zou het omzetten, regels voor het pensioen, en mensen die pensioen opbouwen (of ontvangen) moeten zijn. Ik ga proberen me daaraan te houden.

Jeroen Hogendorp

en uitgebreid, heeft ertoe geleid dat Koninklijke Bibliotheek in Den Haag onze site als digitaal erfgoed beschouwt; dat betekent dat alle pagina's jaarlijks worden gekopieerd naar het KB-archief. Ook de toekomstige kleinkinderen van uw kleinkinderen

kunnen dan in die 22ste eeuw op de smartphones van die tijd alles teruglezen over onze Dagjes Uit, om maar iets te noemen.

Paul Klein

webmaster@vgeo.nl

HOOFDREDACTIE EN EINDREDACTIE: Jeroen Hogendorp
VORMGEVING: Jos Wachelder **BIJDAGEN:** Jan de Waal, Tom ten Hoope, Willeke Casteren van Cattenburch, Hiske Gerbrandy.
REDACTIEADRES: Rustenburgh 15, 1111 VD Diemen, Tel.: (06) 801 55 332
E-MAIL: redactie@vgeo.nl **WEBSITE:** www.vgeo.nl

VRAGEN OF MEDEDELINGEN? Als er veranderingen optreden, bijvoorbeeld door verhuizing of overlijden, kunt u dit kenbaar maken bij onze penningmeester Herman Engelen, Vechtensteinlaan 60, 3601 CL Maarssen. Tel: 0346-566350 E-mail: penningmeester@vgeo.nl
Voor zaken betreffende bestuur en organisatie kunt u contact opnemen met Paul Klein, Thierensweg 15, 1411 EW Naarden. Tel: 035-5389607, E-mail: pagklein@planet.nl

LIDMAATSCHAP EN CONTRIBUTIE VGEO-leden betalen jaarlijks €14,- contributie. Een vrijwillige verhoging van deze bedragen wordt zeer op prijs gesteld. Contributie s.v.p. overmaken op ING-rekening NL27 INGB 0000 100 802. t.n.v. Vereniging van Gepensioneerden Elsevier-Ondernemingen. Nadere informatie Herman Engelen, e-mail: penningmeester@vgeo.nl

DE VOLGENDE NIEUWSBRIEF VERSCHIJNT FEBRUARI 2024.
KOPIJ MOET UITERLIJK 2 FEBRUARI BINNEN ZIJN.

ELSEVIER SENIOREN NIEUWSBRIEF
ES NIEUWSBRIEF



Op bezoek bij... **Leni Roels**

*De redactie, in de persoon van Hiske Gerbrandy,
ging in oktober langs bij Leni Roels*

Ik bezoek Leni in haar ruime flat op zes hoog in Amsterdam-West. In de gang hangen vele kunstwerken waarvan enkele door Leni zelf geschilderd. Ik bewonder de fotogalerij met beelden van haar ouders tot en met haar kleinkinderen. Leni is goed voorbereid, op tafel liggen het boek van haar 20-jarig jubileum alsmede een schrift met aantekeningen. Mag ik zeggen: zoals een uitstekend secretaresse betaamt.

Hoe zag je leven voor Elsevier eruit?

Ik genoot mijn middelbare school aan de Mariaschool aan de Admiraal de Ruyterweg in Amsterdam. Daarna vond ik een baan, en tegelijkertijd studeerde ik drie avonden per week aan de Handelsavondschool (daar ontmoette ik Henny Wijnands). Ons gezin telde zeven kinderen. Mijn oudste broer mocht doorstuderen. Wij meiden moesten maar een rijke man trouwen, zei mijn moeder. Ik verdiende 110 gulden en mocht er 10 zelf houden. Daarvan ging ik met mijn zus naar de markt lappen stof kopen om er onze eigen kleding van te maken. Ik ging werken bij glashandel Pont in de binnenstad van Amsterdam. Het was een groothandel, zij verkochten veel Leerdams glas. (Leni wijst op een prachtige vaas op haar eettafel als herinnering aan die tijd.) Een nieuwe wereld ging daar voor mij open. Ik was nog nooit in de Leidsestraat geweest. Aan het eind van het jaar kregen we een tantième, wel 1.000 gulden. Die gaf ik uit in een sjeke kledingwinkel aan de Leidsestraat. Ik vertelde natuurlijk niks aan mijn moeder.

Ik werkte daar tot de geboorte van mijn zoon, zeven jaar lang. Een wonder dat ik er als getrouwde vrouw kon blijven werken, zelfs gedurende mijn zwangerschap. Daarna verdiende ik wat bij als ouvreuse in de bioscoop Ambassade aan de Haarlemmerstraat (tegenwoordig The Movies). Zodra Michel naar school ging, wilde ik weer overdag aan de slag. Het werd een groothandel in confectie. (Ik droeg hun bonthoed bij mijn sollicitatie bij Elsevier.) We verhuisden naar Amsterdam-West en ik zocht werk in de buurt, dus het werd of het Lucas-ziekenhuis of Elsevier.

Eerste baan bij Elsevier

In 1969 solliciteerde ik bij de personeelschef, dhr. Blankwater. Ik werd direct aangenomen (zijn dochter had

bij mij in de klas gezeten) en kon beginnen in de Jan van Galen laagbouw op de mailing afdeling van de Holding onder leiding van Ties Hes. 's Ochtends kwam de post, Guy van Dam en Bart van de Valk van de EWU kwamen hun stapel post sorteren. Een postkamer had je toen nog niet. Mijn belangrijkste taak was het tikken van reminders - via de flexowriter, wie kent die nog - aan abonnees van De Belasting Almanak en dergelijke. Ik herinner mij vele fijne collega's, zoals de heer Hennink, Tonnie Huysers, Han Hoogers, Anneke Olthoff en Dirk Gijzen (man van).

We moesten om 09.00 uur beginnen. Er was nog geen prikklok. Dhr. Blankwater keek op de eerste etage uit het raam en noteerde wie te laat kwam, die kreeg dan een berisping. Ik herinner mij Dhr. Dootjes, inwonend conciërge samen met zijn vrouw, die met zijn hondje over de gang liep. Ons salaris kregen wij via mevr. van Renesse, die met een schoenendoos vol zakjes met geld met je naam erop op de afdeling kwam.

Loopbaan bij Elsevier

Na een jaar aanmaningen versturen, solliciteerde ik naar een functie op de afdeling projectontwikkeling van Arie Manten. Ergens tussen de enorme stapels op zijn bureau bleef mijn sollicitatieformulier lang liggen maar ik werd uiteindelijk aangenomen. In de volgende 18 jaar heb ik zoveel geleerd. We organiseerden editor's congressen, een Van den Brink symposium, een enorm Material Science rapport - Leni laat vol trots enkele uitgaven zien uit die tijd - congres uitgaven, symposia (werd later de congres-afdeling o.l.v. Keith Foley). Ik moest helpen Manten's proefschrift uit te typen en te corrigeren. Arie schreef alles met de hand. Na 10 jaar zag "Silurian Reefs of Gotland" in de serie Developments in Scientology bij Elsevier het licht. Voor mij was



Leni naast een schilderij van eigen hand.

deze wereld een openbaring. Ik ontmoette zoveel interessante mensen. Ik moest alle universiteiten langs en vragen wat ze van de abstracts vonden. Ik kende het woord eerst nauwelijks maar ik deed het maar. In 1978 (geloof ik) werden wij verhuisd naar het Golfgebouw, samen met een paar EWU afdelingen. We waren daar met een klein, gezellig clubje. Ik herinner mij Hans van Rozendaal. Later werd de hoogbouw Jan van Galenstraat opgeleverd. Wij verhuisden echter terug naar de laagbouw, naar de EWU. Er moest daar een Agri-afdeling worden opgezet. Prof. Gaade was toen hoofd chemie, Atkins uitgever, Kels en Ter Haar directeurs EWU. De Nohum trok later bij ons in op de derde etage.

Ik moest bij de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag en de Landbouwhogeschool in Wageningen kaartenbakken doorspitten en namen opzoeken van professoren uit dat vakgebied. Arie Manten schreef ze vervolgens aan. Ik bleef zijn secretaresse. Vanwege uitbreiding vroeg ik mijn zus, Christa, om te werken als secretaresse op het Editorial Office o.l.v. Ken Plaxton. Er kwam steeds meer werk dus mijn zus Ria kon komen op de administratie en weer later kreeg zus nummer vier

Ans speciale klussen buiten kantoor. Jan Veltrop nam uiteindelijk de Agri-afdeling over. Arie Manten werd gevraagd om een bibliotheek op te zetten voor de acquisitie, o.l.v. Mari Pijnenborg, de ESPRIS bibliotheek in de Molenwerf met collega's Valerie Ainscough en Bella Goossens. Voor dat doel heb ik een jaar lang een bibliotheekopleiding gevolgd. Ik mocht mezelf slechts assistent noemen.

Toen Arie een Engelstalige secretaresse wilde, kwam ik op de productieafdeling van Henk Dekker, met Jan Grijpma, Frans Bruggeman, Jan Ruijgrok en Frances Benthem. De laatste reorganiseerden de bureau-redactie waarna een deel van het werk naar India verhuisde.

Ik werd een tijd uitgeleend aan EMMC om Karin Singeling te vervangen. Ik werkte voor Jaap van Manen en had niks te doen. Na hem kwam Peter Buckle. Ben toen vooral druk geweest met het uittypen van de correspondentie rond zijn echtscheiding. Op een vrijdag kwam Jan Hemels langs en zei: je moet maandag gaan werken voor de Raad van Bestuur, dhr. Luykx, Alberti en Paul Vlek. Henny Wijnands werkte voor Vinken

> vervolg op pag.4 >

en Van Vollenhoven. Ik was nog wel zo kien om een hogere salarisschaal te bedingen. Ik heb werk daar kunnen volhouden tot de overgang naar Londen, Reed Elsevier. Op een dag moest ik een overleg van Alberti in het Engels notuleren. Ik zei dat ik dat niet deed, en dat dat toch Arjen Holls werk was. 'Werkweigering' noemde Jan Hemels dat en stuurde mij naar huis. Henny ging verhaal halen bij Vinken die mij vroeg de volgende dag gewoon terug te gaan naar mijn werkplek. Na vertrek van Luyk kwam Peter van Hooff op Strategie en die nam zijn eigen secretaresse mee. De laatste jaren werkte ik op de administratie van SPEO. In 2005 ging ik met pensioen.

Het leven na Elsevier

Na mijn pensioen heb ik tot mijn 82ste gewerkt als surveillant bij de Hogeschool van Amsterdam. In de tentamentijd zo'n vijfmaal per jaar had ik een of twee weken werk. Het

verdiende best aardig. Ik heb helaas niet al te veel pensioen opgebouwd omdat ik vooral in de beginjaren parttime werkte. Ik woon sinds 1998 gelukkig in een koophuis, gekocht voor 190.000 gulden. Ik heb twee schatten van kleinkinderen van nu 25 en 26, en Leni wijst naar een foto van twee knappe jongens op de vensterbank.

Wat vind je van de VGEO?

Ik heb veel positieve herinneringen aan Elsevier, niet in de laatste plaats door de fijne collega's. Het is ook mijn leven geweest. En nog steeds.

Ik vind het heerlijk om oud-collega's terug te zien. En te horen hoe het met Elsevier gaat op de ALV. Het bedrijf gaat me nog steeds aan het hart. Ik koos bij mijn pensioenuitkering voor een hoog-laag constructie, op advies van Paul Hekking. Samen met Marina Schreuders heb ik de eerste 10 jaar daarvan de wereld bereisd.



Tijdens het Dagje Uit naar Den Bosch in 2019, met Marina Schreuders, Hiske Gerbrandy en Anneke Lombert.

Resultaten RELX onverminderd gunstig

In oktober gaf RELX een update over het derde kwartaal. Bij zo'n update worden alleen cijfers over de omzet gepresenteerd, niet over de winst. De omzet groeide net als vorig kwartaal met 8 procent. Het bestuur verwacht net als eerder in het jaar dat de groei de komende tijd boven de trendmatige historische groei zal liggen, zodat weer een jaar met sterke toename van de winst per aandeel verwacht

mag worden.

De groei van de omzet was voor de vier onderdelen als volgt: Risk 8%, Scientific, Technical & Medical 4%, Legal 6% en Exhibitions 32%. Het laatste onderdeel is het kleinste, met 12% van de totaalomzet, maar toont hoge groeicijfers wegens het sterke herstel van bezoek aan beurzen en congressen na corona. Bij het onderdeel Legal verloopt de testfase met klanten van Lexis+ AI, een platform gebaseerd op kunstmatige intelligentie, voorspoedig.



Uitstapje van



Hoorn naar Medemblik en Enkhuizen

Afgelopen 30 augustus hield de VGEO haar jaarlijkse Dagje Uit. Vooraf leek het weer die woensdag fors tegen te gaan vallen – voor het eerst na vele jaren met zomerse en soms tropische omstandigheden – maar op de dag zelf bleek dat reuze mee te vallen. Bij aankomst in Hoorn miezerde het wat en tijdens de rit naar Medemblik viel er een flinke bui, maar toen zaten we droog in de wagons met koffie en appelgebak. Bij aankomst in Medemblik was het droog geworden dat bleef de rest van de dag nagenoeg zo.

De deelnemers waren allemaal mooi op tijd op het emplacement van het stoomtramstation in Hoorn, zodat vooraf museumkaarten konden worden verzameld en 68 naametiketten uitgedeeld. De helft van de deelnemende leden kwam samen met zijn partner en van alle deelnemers beschikte driekwart over een Museumkaart of Vriendenloterijkaart. Zo'n kaart gold voor zowel tram, boot als Zuiderzeemuseum, dus dat scheelde de VGEO veel geld. De Museumstoomtram is een geoliede organisatie, die al een halve eeuw ervaring heeft met museumritten op dit traject. Dat gaf ons ook vertrouwen in de samenwerking met de veerboot naar Enkhuizen, waar voor een lunch was gezorgd.

Bij een museumlijn kent men geen scherp onderscheid tussen tram en trein. De lokale spoorlijn van Hoorn naar Medemblik (1887–1935) bediende ook zeven tussenliggende haltes, die wij vanwege de regen niet goed hebben kunnen zien. Wel stonden we af en toe stil omdat de machinist de spoorbomen eerst moest laten zakken alvorens een weg over te steken. De locomotief had vanaf 1925 dienst gedaan tussen Maastricht en Vaals en was speciaal gebouwd met voldoende trekkracht voor de steile heuvels daar.

In Medemblik was het weer opgeknapt en was er gelegenheid voor een wandeling over de Nieuwstraat. We konden ook met een 'stadstreintje van Citytours' een rondrit maken. In sneltreinvaart werden we langs bezienswaardigheden als Kasteel Radboud, buiten- en binnehaven en stoomgemaal geloodst.

Tegen half twee begon de vaartocht met motorschip Friesland (vanaf 1956 dienst gedaan tussen Harlingen en Terschelling). Tijdens het varen konden we "van een goed verzorgde lunch genieten en van het mooie uitzicht, omringd door Hollandse wolkenluchten en golvend glinsterend water" (citaat van een tevreden deelnemer).

Aangekomen in Enkhuizen verlieten de meesten van ons bij de kalkovens de boot om het buitengedeelte van het Zuiderzeemuseum te bezoeken. Vandaar kon men doorlopen naar de binnenstad en de eindlocatie. Wie doorvoer naar het stationsplein, ging de stad bekijken. Enkelen gingen vanaf hier huiswaarts, maar verreweg de meesten wilden de eindborrel niet missen en zij bezochten tussen 4 en 6 uur Brouwerij De Werf. Er was de keus uit buiten zitten onder de pergola aan de Oude Haven of binnen in een gereserveerde zaal.

Enkele reacties: "Wat ik er speciaal aan vond, is dat we als groep steeds met ons allen op pad waren. Je kon gemakkelijk met anderen contact maken, want die waren veelal in de buurt." "Het was een interessante, gezellige en uitstekend georganiseerde dag in West-Friesland." "Ik vond het leuk weer eens wat herinneringen op te halen en zij bezochten tussen 4 en 6 uur Brouwerij De Werf. Er was de keus uit buiten zitten onder de pergola aan de Oude Haven of binnen in een gereserveerde zaal." "Wat een geweldige dagje, Wat een fijne sfeer, Wat goed georganiseerd!" (Met dank aan Paul Klein voor het gebruikmaken van zijn tekst op de website)



Elsevier: Van de Sande Bakhuijzenstraat-5



Willeke Casteren van Cattenburch heeft herinneringen aan haar eerste jaren in dienst van Elsevier op schrift gesteld. Dit is de *elfde* aflevering.

Dit is een vervolg over tentoonstellingen die extra aandacht verdienen

Toon Tap (1918 – 2013)

Overzichtstentoonstelling: schilderijen in olieverf en acryl op doek/paneel, gouaches en pentekeningen – 1976

Toon werd in Utrecht geboren en na de HBS ging hij meteen bij Shell Amsterdam werken waar hij intern werd opgeleid, op de afdeling Trainingen werkte en eindigde als hoofd van het Chromatografie Laboratorium. (NB: Heel herkenbaar voor mij want in het jaar van mijn start bij EPC in mei 1958 kwam die zomer het eerste nummer van het Journal of Chromatography uit, geesteskind van dr. Michael Lederer en vele malen door PB afgewezen, maar... de aanhouder wint! Gelukkig maar want het werd een absolute klapper voor EPC en hielp ons mede uit de rode cijfers!)

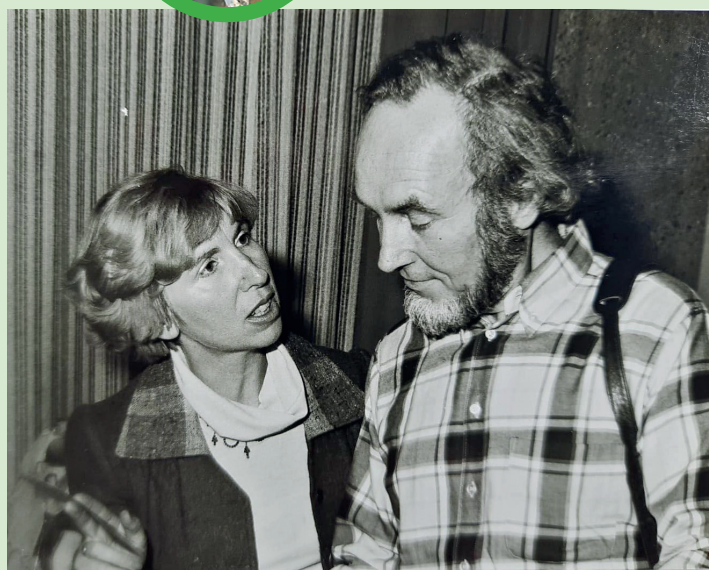
De carrière van Toon bij Shell werd onderbroken voor militaire dienst (1936), mobilisatie (1939) en de Politieke Acties in Nederlands Indië (1945–1949). In 1950 trouwde Toon met Ank Swier die ook bij Shell werkte en die hij kende van de Shell hockeyclub. In januari 1952 werd hun dochter Hansje geboren en later dat jaar is Toon met schilderen begonnen bij een schildersclub van Shell die onder leiding stond van kunstschilder Gerrit van 't Net. Wat een geluk dat hij dat heeft gedaan, geen betere manier om de verschrikkingen van de oorlog in Nederlands Indië te verwerken, schilderen vanuit een litteken.

De non-conformistische aanpak van Gerrit zal Toon hebben aangesproken. Het klikte tussen Gerrit en Toon en nu terugkijkend zie je dat Toon vanaf hun kennismaking Gerrit eigenlijk aldoor met raad en daad terzijde heeft gestaan. Zo heeft Toon Gerrit geholpen om Stichting Vrije Akademie De Leuvenburgh op te richten – dat gehannes met een notaris was niets voor Gerrit – en hij zal een van de eersten zijn geweest om bij Gerrit te gaan werken aan de Oudezijds Voorburgwal 14 waar Gerrit boven zijn woonetage twee zolderetages had ingericht

als atelier. Op de eerste etage, de etage onder Gerrit, zetelde Majoor Bosshardt van het Leger des Heils.

Hoewel ik nog in Haarlem woonde, wilde ik het schilderen weer oppakken, maar nu in Amsterdam. Na enige informatie werd de Akademie van Gerrit mij aangeraden. Je werd niet zomaar aangenomen. Je moest op je schildersavond wat werk ter beoordeling meenemen. Dat was dus even peentjes zweten maar ik mocht blijven om het basisprogramma te doorlopen. Het stilleven "Elza" was een begrip bij de Akademie en aan de hand hiervan leerde je alle technieken en materialen gebruiken. Dit basisprogramma werd op gezette tijden onderbroken voor modelstudies. Zo leerde ik dus Toon rond 1960 kennen.

Gerrit stimuleerde ook het exposeren bij leerlingen. In februari 1968 exposeerde een groep van zes, waaronder Toon, onder de naam "de elementairen" bij galerie Kristiaan aan de Herengracht 215. Het plotseling overlijden van Gerrit op slechts eenenzestigjarige leeftijd kwam als een slag bij heldere hemel. Als Akademie hingen we aan elkaar en er werd veel vergaderd onder leiding van Toon en Janna (vriendin van Gerrit), die beiden hierin een belangrijke rol vervulden. Er werd besloten de Akademie voort te zetten: Toon neemt de vrijdagavond voor zijn rekening, Janna de donderdagmiddag en oudleerling Simon Kramer ontfermt zich over de maandag-, dinsdag- en woensdagavond. Verder wilden we een groepstentoonstelling organiseren met werk van leerlingen en oud-leerlingen onder de titel "Hommage aan Gerrit van 't Net". Het gebouw van de 'Onafhankelijkken' aan de Koestraat was beschikbaar en de hele maand september 1971 hielden we er een sprekende overzichtstentoonstelling, die heel



Toon Tap ingesprek met Willeke

veel aandacht kreeg in de pers en veel bezoekers trok. Van Vereniging 'Hendrick de Keyser' (eigenaar van het pand waarin Gerrit woonde) kregen we toestemming om de atelierruimte te blijven gebruiken totdat een andere ruimte was gevonden. Dat leverde jarenlang een zwervend bestaan op, van het ene onderstuk verhuisden we naar het andere, zelfs op een groot vrachtschip aan de Amstel tegenover Carré hebben we gezeten totdat er ruimte vrij kwam in een schoolgebouw aan de Des Présstraat. Ideaal! Ook geschikt om er tentoonstellingen te houden!

Steven Kwint raadde ons aan om als Vrije Akademie lid te worden van Vereniging 'Sint Lucas', hetgeen ons, na ballotage, jaarlijks een tentoonstelling in het Stedelijk Museum opleverde. Toon deed ook mee met kleine groepstentoonstellingen van onze Akademie bij Hoogovens, IJmuiden en bij Harlekijn Holland (Herman van Veen) in Westbroek. Bij die laatste gelegenheid vermeldde Toon als motivatie: "Schilderen is de noodzakelijkheid om met mezelf tot een constructief gesprek te kunnen komen".

Bij mijn weten was de overzichtstentoonstelling van Toon in de Elsevier Galerie zijn eerste solo-expositie. Wat kwam zijn werk er prachtig tot zijn recht. Door de opstelling van onze tentoonstellingsschotten was het mogelijk de verschillende stijlen waarin Toon werkte, goed te scheiden om zo de

juiste aandacht te genereren. Het werd een boeiend geheel en de belangstelling was groot: veel Shell-mensen, leden en oud-leden van onze Akademie en andere relaties van Toon.

NB: na het einde van deze tentoonstelling vond Toon het goed dat een aantal schilderijen achter bleef om de wanden van onze beide panden, JH en JL, aan te kleden. Ons abonnement bij de SBK was bij lange na niet toereikend. Dit is zo gebleven tot mijn vertrek bij Elsevier in 1995. Al die jaren was Toon bereid zijn werk bij Elsevier op te hangen en op gezette tijden te wisselen. Sinds zijn pensionering was hij full time kunstschilder met een enorme productie en hij kon thuis wel een beetje 'lucht' gebruiken.

Ook Ank Tap zat niet stil. Zij was met weven begonnen en het ging zo goed dat een groot weefgetouw moest worden aangeschaft. Prachtige doeken maakte ze, alle naar eigen ontwerp, en als de juiste kleur niet voorradig was dan ging ze zelf met verven aan de slag. Gelukkig heb ik haar kunnen overhalen eens naar buiten te treden. In de gang op de begane grond van ons pand Molenwerf hing haar werk heel mooi en speels, want als je er langs liep kwam het enigszins in beweging. Heel apart.

Wordt vervolgd.
Reacties: fam.casteren@home.nl



De Blikken brug

Oostzaan ligt ten oosten van de Zaan op de rand van een gebied dat we Waterland noemen, wellicht is er meer water dan land. Oostzaan was van oudsher een dorp met lintbebouwing waar veel sloten liepen, en naarmate het aantal woningen toenam werden er ook meer bruggen over de sloten geplaatst.

Bruggen waren er op het Zuideinde, op de Kerkstraat en aan het Noordeinde. Dat waren de drie oorspronkelijke woongebie-

De Blikken brug was in 1997 behoorlijk beschadigd. Op 25 augustus was de bovenbouw van de brug door een vrachtauto kapot gereden en moest hersteld worden, want de brug kon niet meer opgehaald worden. De gemeenteraad had besloten om te beginnen met herstel van de brug en er was een ontwerp gemaakt. Maar nabije bewoners die de nieuwe brug niet zagen zitten maakten bezwaar. Een bewoner, wonend op het Noordeinde naast de kapotte brug, vond de vaargeul van

de nieuwe brug veel te breed worden. De huidige vaargeul was 3m70 en de nieuwe zou 4m30 worden. De bewoner was daar tegen, want de Gemeente had dan een stuk grond van hem nodig, en zijn erf was al smal - en zou dan nog smaller worden. Omdat de brug door de bredere vaargeul langer moet worden zou de constructie om de brug te openen ook groter moeten worden. Bovendien vreesde hij dan ook waardevermindering van zijn woning.

Maar Oostzaan wilde de vaargeul wel verbreden omdat

daarmee een subsidie van de provincie van 170.000 euro binnengehaald zou worden. Maar, zei de Gemeente, de rechter kan de bouw dan stilzetten, en dan schieten we er helemaal niks mee op.

Nou kon Oostzaan behalve de subsidie van de provincie ook op een financiële bijdrage van het Regionaal Orgaan Amsterdam (ROAS) rekenen. De Gemeente ging dan ook onderzoeken of de subsidies in gevaar zouden komen als de vertraging van het herstel zich zou voortzetten.

Uiteindelijk bleek dit geen probleem en hebben de herstelwerkzaamheden plaatsgevonden.

Jan de Waal jwaal@chello.nl



den van het dorp. En niet alleen waren er bruggen van de straat naar een woning, maar uiteraard ook bruggen in de straat zelf. Sommige zijn verdwenen maar er zijn er nog wel enkele, zoals de brug bij de Kolksloot.

In 2002 moest een brug genaamd 'de Blikken brug' in het Noordeinde hersteld worden. Een van de activiteiten die een buurtbewoner daar had, was het kopen van gevonden kievitseieren welke hij ook weer verkocht. Als een zesjarig meisje daar met eieren kwam dan waren die voor 'meneer Blik'. De goede man was dan boos op zijn scheldnaam. Je kon dat het meisje niet kwalijk nemen, want ze wist niet beter.



Een dorp toen en nu

Ik ben van voor de oorlog en opgegroeid in een dorp, dat is ontstaan als gemeenschap van tuinders. Niet voor niets heet een geboren Heilooër een “Heilooër reep”, dat laatste staat voor raap. Naast het station stond een veilinggebouw waar de tuinbouwproducten dagelijks werden aangeboden, zo staan mij nog de enorme hoeveelheden sloffen met zomerkoninkjes bij, maar dit behoort allemaal tot het verleden. Ik weet niet of dat in andere dorpen ook speelde, maar je had hier een vijftal grote families, waarvan je de namen terugvond zowel in de middenstand als bij boerenbedrijven. Het wonderlijke was dat dezelfde naam niet automatisch betekende dat ze ook familie van elkaar waren, wat uiteraard de nodige misverstanden of verwarring opleverde. Voor de oorlog zal het dorp circa 4.500 à 5.000 inwoners hebben geteld. Mijn ouders kwamen hier in de dertiger jaren wonen en betrokken een woning die al drie jaar leeg stond en 3.000 gulden moest kosten.

Na de oorlog is er veel veranderd en het dorp werd, naar men zei, een renteniersdorp. Dit werd ook versterkt door de vele mensen uit Indië die zich hier gingen vestigen - volgens lokale bevolking sprak men van de planters uit Indië. Op dat moment bestond het dorp nog uit twee religieuze stromingen: in het noorden de protestanten en in het zuiden de rooms-katholieken, de scheidingslijn was de Stationsweg. Een anekdote: de koffie en thee in het raadhuis werd geserveerd door een dame die pal naast het gemeentehuis woonde. Tot haar schrik moest haar huisje wijken voor de nieuwbouw van het gemeentehuis. De gemeente ging op zoek naar een andere woning voor haar, waarbij zij op mij als raadslid een dringend beroep deed ervoor zorg te willen dragen dat dit niet in de roomse buurt zou zijn. Dus ver na de oorlog leefde dat nog bij oudere inwoners.

De gemeenteraad van 17 zetels in die tijd werd gedomineerd door de KVP met bijna een meerderheid van 8 zetels en deze kon dus een keuze

maken uit VVD of PvdA. De Collegevorming ging er dan ook niet bepaald transparant aan toe. Dit werd in een vergadering, waarbij niet genoteerd mocht worden, mondeling toegelicht en daarbij kwamen veelal weinig beleidslijnen aan de orde. Ik heb mij eenmaal, tegen alle wensen in, toch laten verleiden aantekeningen openbaar te maken, wat mij vooral in de hoek van de VVD bepaald niet in dank werd afgenomen. Ik kwam als jongeling, met weinig kennis van dit metier, via de Boerenpartij in de raad en werd gelijk door een ieder genegeerd of uitgekotst. Toen bleek dat deze partij landelijk nogal wat leden met een fout oorlogsverleden hadden, heb ik me als zoon van een verzetsman, daar onmiddellijk van afgescheiden. En wat gebeurde er? Opeens vroeg men om aan te blijven en werd ik liefdevol in het geheel opgenomen.

Ik had een andere stijl van werken dan de politiek gewend was: kwam er een brief binnen dan ging ik onmiddellijk naar de schrijver en probeerde diens probleem op te lossen. Of het lukte of niet, ik vergaarde aanhangers. In de loop der tijd zijn we gestaag gegroeid, waardoor in 1994 mij een wethouderspost ten deel viel. Maar na 40 jaar stelde mijn echtgenote, dat ik maar een keus moest maken tussen haar of die raad. De keuze was niet moeilijk het betekende het einde van mij lokale politieke loopbaan. Wel werd ik voorzitter van de vereniging, waardoor ik toch wel enigszins betrokken bleef. Momenteel zijn wij al geruime tijd de grootste fractie in de raad en maken deel uit van het College. Heiloo behoort volgens EW tot 25 aantrekkelijkste gemeenten van Nederland. In 1996 wonnen we de Entente Florale en werden uitgeroepen tot de groenste gemeente van Europa. Hierdoor is het inwonertal ook successievelijk toegenomen tot zo'n 25.000. Ik heb nooit geweten dat gemeenten ook worden gerangschikt op IQ maar daarin mogen wij ons verheugen als de hogere in de regio.

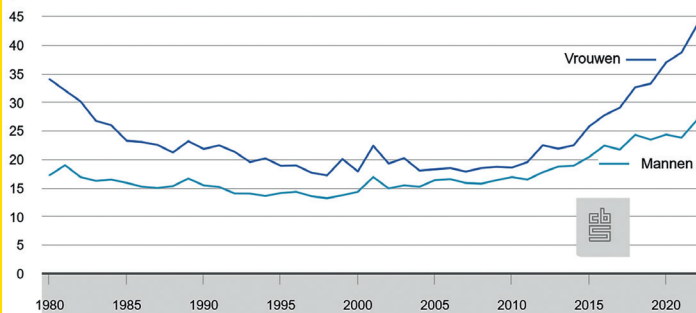
Tom ten Hoope

Opnieuw meer mensen overleden na een val



Overledenen door een accidentele val

per 100 duizend inwoners



Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) meldde in oktober dat het aantal mensen dat door een valongeluk is overleden vorig jaar met 15 procent is gestegen naar 6200 vergeleken met het jaar daarvoor. Met tien jaar geleden vergeleken is dat ruim tweemaal zoveel.

Vooraf onder 90-plussers en mensen die vanwege een psychogeriatrische aandoening (zoals dementie) zorg ontvangen vanuit de Wet langdurige zorg (Wlz), is het aantal sterfgevallen door een accidentele val toegenomen.

Wie overlijdt door een accidentele val valt, struikelt, of glijdt per ongeluk uit en overlijdt binnen dertig dagen aan de gevolgen. Vallen met een vervoermiddel telt hierbij niet mee, dit wordt geregistreerd als vervoersongeval.

De toename van het aantal slachtoffers door dodelijk vallen komt niet alleen door de vergrijzing. Wanneer rekening gehouden wordt met de vergrijzing en de bevolkingsgroei, daalde het aantal sterfgevallen tot 1998, vooral bij vrouwen. Daarna is het geleidelijk toegenomen en sinds 2010 zelfs verdubbeld, van 17,5 per 100 duizend inwoners in 2010 tot 35,2 per 100 duizend inwoners in 2022. Zie bijgaande grafiek.

Vooraf ouderen overlijden door een accidentele val: 43 procent was tachtiger en 36 procent was negentig jaar of ouder. Vrouwen vormden de meer-

derheid in beide groepen. In 2022 was de gemiddelde leeftijd van mannen bij overlijden door een accidentele val 82 jaar en bij vrouwen 87 jaar. Tien jaar eerder was de gemiddelde leeftijd lager, bij mannen was dit 79 jaar en bij vrouwen 86 jaar.

De stijging van het aantal fatale valincidenten gaat samen met de groei van de oudere bevolking, maar ook naar verhouding is er in elke leeftijdsgroep een stijging. Dat geldt vooral voor vrouwen van negentig jaar of ouder. In 2022 overleden 17,3 vrouwelijke negentigplussers per duizend vrouwen van deze leeftijd door een accidentele val, in 2012 waren dat er 8,3. Bij vrouwelijke tachtigers nam dit aantal toe van 2,0 overledenen naar 3,9 per duizend. Ook bij mannen is de grootste toename bij negentigplussers, maar deze is minder sterk dan bij vrouwen. Sinds 2020 is onder 90-plussers het aantal sterfgevallen door vallen hoger bij vrouwen dan bij mannen.

WELKOM

Als nieuwe leden of donateur heten wij welkom:

Dhr. E. (Ernst) van der Velden, Den Haag (Elsevier Holding/SPEO)
Dhr. J. (Jan) Potharst, Amstelveen (Elsevier Holding en Science)
Mevr. E.A. (Liz) Russell, Haarlem (Elsevier Science)